

Asia: _VN/20396/2020

Valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Inarin kunnan lausunto koskien asetusluonnosta liittyen hallituksen esitykseen laajakaistarakentamisen tuesta (HE221/2020 vp)

Yleistä koskien nopeiden tietoliikenneyhteyksien tilannetta Inarin kunnan alueella

Inarin kunta kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnokseen liittyä hallituksen esitykseen laajakaistarakentamisen tuesta (HE 221/2020 vp), tavoitteena mahdollistaa laajakaistarakentamisen tukeminen julkisella rahoituksella.

Inarin kunta ei pidä hyvänä asetusluonnosta, mutta pitää erinomaisena laaja-kaistarakentamisen edistämissuunnitelmia, sillä tällä hetkellä alueet Suomessa ovat valtavan eriarvoisessa asemassa suhteessa kiinteän laajakaistan saatavuuteen. Asetusluonnos kuitenkin herättää huolta monilta osin.

Inari on Suomen suurin kunta 17 333,62 km, jossa asutus ja mm. matkailu- sekä ajoneuvotestausteollisuus ovat levinneet laajoille alueille. Inari on pinta-alaltaan suurempi kuin Uudenmaan maakunta ja Päijät-Hämeen maakunta yhteensä. Vakinaisia asukkaita n. 6850 sekä normaalioloissa matkailijoita alueella on samanaikaisesti kerrallaan tuhansia. Esimerkiksi etäisyys kunnan eteläosista Saariselän matkailukeskuksesta Näätämön rajakauppakylään on Ivalon ja Inarin taajamien kautta tieyhteyksin 214 kilometriä.

Keskeisin huolenaihe on, että asetuksessa esitetyt kuntien maksuosuuskriteerit ovat kestävämmät erityisesti Lapin kuntien kannalta, koska niissä ei huomioida lainkaan alueiden laajuutta. Rakentamiskustannukset ovat useissa Lapin kunnissa moninkertaiset maantieteellisesti pienempiin kuntiin verrattuna. Inarin kunta ei valtavien etäisyyksien ja runkoyhteyksien puutteen vuoksi kykene itsenäisesti edistämään riittävien ja nopeiden valokuituyhteyksien rakentamista kuntaan, vaikka kunnan asema taloudellisesti ja rahoituksellisesti on historiallisesti ollut suhteessa moneen muuhun kuntaan hyvä.

Inarin kunta pystyy ja on halukas edistämään tietoliikenneyhteyksien kehittämistä, mutta katsoo, että 2020-luvulla ei ole enää mahdollista ajatella, että tietoliikenneyhteydet eivät olisi osa yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria vaan jonkinlainen lisä alueen asukkaille ja elinkeinoelämälle. Digitaalisten palveluiden kehittäminen edellyttää toimivia tietoliikenneyhteyksiä myös julkisen sektorin palvelutoiminnassa. Tästä syystä Inarin kunta esittää, että valtio kantaisi riittävän vastuun kriittisen infrastruktuurin rakentamisesta myös harvaan asutuille alueille, kuten se on toiminut 2010-luvun alkupuolella esimerkiksi Utsjoen tapauksessa. Erittäin vilkkaassa Inarin kunnassa kaupallista valokuitua ei ole saatavissa edes kaikille uusille asuinalueille taajamiin.

Asetusluonnoksessa positiivista on, että tuki kattaisi mahdollisuudet rakentaa nopeat tietoliikenneyhteydet vakituisten asuntojen lisäksi myös yritysten ja vapaa-ajanasuntojen tarpeisiin.

Yhteyksien nopeuden osalta 2§ 1 momentti Inarin kunta lausuu seuraavaa:

Datamäärien lisääntyessä edelleen, lähtökohtana tulisi pääsääntöisesti olla jatkossakin yhteyksien rakentaminen ja saattaminen symmetrisesti vähintään 100Mb/100Mb tasolle. Inarin kunta pitää tärkeänä myös yhteyksien päivitysmahdollisuutta 1Gb/1Gb -tasolle.

Kuntien omarahoitusosuuden osalta §1 Inarin kunta lausuu seuraavaa:

Kuntien rahoituksen omavastuuosuuksien tulisi olla maksimissaan 8% tasolla, mutta ensisijaisesti kunnilla ei tulisi olla omarahoitusosuutta. Ensisijaisesti Inarin kunta esittää, että kunnan omarahoitusosuudesta tulisi kokonaan luopua. Mikäli kunnalla ei ole mahdollisuutta rahoittaa hankkeita, joutuvat Suomen kansalaiset keskenään eriarvoiseen asemaan. Valtion tuki tulee olla vähintään 66% ja nostaa mielellään samalle tasolle, kuin maaseuturahaston kyläverkkohankkeille myöntämä tuki eli 70%. Näin voitaisiin eri tukimahdollisuuksia käyttää joustavasti ja ne olisivat tukiehdoiltaan hyvin samankaltaisia. Kunnat voisivat lisäksi halutessaan osallistua ryhmäpoikkeusasetuksen puitteissa hankkeiden tukemiseen, julkinen tuki kun voi olla enintään 100% tukikelpoisista kustannuksista. Tämä parantaisi harvaan asuttujen alueiden hankkeiden toteutumista ja kannattavuutta.

Kertynyt ylijäämä on kirjanpidollinen laskennallinen tunnusluku, eikä kuvaa kunnan rahoituksellista asemaa kantaa ja rahoittaa investointeja. Esimerkkinä Inarin kunnalla on runsaasti kertynyttä ylijäämää taseessa, mutta rakenteilla myös yli 26 miljoonan euron kouluinvestointi ja toinen noin 7 miljoonan euron kouluinvestointi suunnitteilla. Investoinneilla on leasingrahoitteisina suora vaikutus käyttötalouteen ja siten vuosikatteeseen. Taseen ylijäämällä ja menneen kehityksen perusteella ei makseta ainoatakaan investointihankkeen laskua. Kuntien maksukyky ei saa olla laajakaistarakentamisen esteenä, vaan kansalaisille on turvattava tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset peruspalvelut myös tietoliikenteen osalta.

Mahdollisena ratkaisuna Inarin kunta esittää, että valtakunnallisesti toteutettaisiin erilliskäyttö kaikkein laajimpien harvaanasuttujen kuntien laajakaistan rakentamiseen. Näiden kuntien rahoitusosuus tulee määrittellä laajakaistaverkon kustannusten varmistuttua selvitysvaiheen tai kilpailutuksen jälkeen niin, että kunnan rahoitusosuus ei ylitä koko maan asukaskohtaisia keskiarvokustannuksia. Vain näin voidaan turvata kuntien ja asukkaiden tasapuolinen kohtelu ja rakentaa laajakaista kaikkien saataville myös harvaan asutuilla alueilla.

Inarin kunnanhallitus

Toni K. Laine

kunnanjohtaja

Kaivosoja Tarja
Inarin kunta